

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA SEMİNERİ

ŞEHİR EKONOMİLERİNİN TEMELLERİ ADANA İLİ ÖRNEĞİ

Muhammed Ramazan UYANIK

GAYRİMENKUL GELİŞTİRME VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**ANKARA
2016**

Her hakkı saklıdır

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR DİZİNİ.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	v
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
2. KENT KAVRAMI.....	2
2.1 Kent Kavramı Kenti Tanımlamada Kullanılan Ölçütler.....	2
2.1.1 Nüfus ölçütü kapsamında kent	2
2.1.2 Yönetimsel sınır veya yönetimsel yapı ölçütü kapsamında kent.....	3
2.1.3 Ekonomik nitelik ölçütü kapsamında kent	3
2.1.4 Sosyolojik yapı ölçütü kapsamında kent.....	4
2.1.5 Sanayileşme ölçütü kapsamında kent.....	5
2.2 Kentleşme Olgusu.....	6
3. KENTLEŞME SÜRECİ VE POLİTİKALARI.....	8
3.1 Tarihsel Süreçte Kentleşme	8
3.2 Kentleşme Süreci.....	10
3.2.1 Kırsal mekandaki kopma.....	10
3.2.2 Kentsel mekandaki birikim.....	11
3.2.3 Kır-kent arası akışlar.....	11
3.3 Düzenli ve Düzensiz Kentleşme.....	12
3.4 Kentleşme Nedenleri.....	13

3.5 Kentleşme Politikaları.....	14
3.5.1 Serbest piyasa temelli politika.....	15
3.5.2 Nüfusu kırdı tutmaya yönelik politikalar.....	15
3.5.3 Nüfusun yaygınlaştırılması politikası.....	15
3.5.4 Metropol kent yaratma politikası (yoğun kentleşme).....	16
3.5.5 Orta yol politikası (merkeziyetçi yaygınlaştırma politikası).....	16
4. ALAN KULLANIMI YÖNÜ İLE KENTLEŞME.....	18
4.1 Kentlerin Büyümesini Kent Ölçeğinde Ele Alan Yaklaşımlar.....	18
4.1.1 Pred'in kent büyümesi modeli.....	18
4.1.2 Kentler arası karşılaştırmalı üstünlükler yaklaşımı.....	19
4.1.3 Temel ekonomi kuramı.....	20
4.2 Kentlerin Büyümesini Makro Ölçekte Ele Alan Yaklaşımlar.....	21
4.2.1 Merkezi yerler kuramı.....	21
4.2.2 Sıra büyüklük kuramı.....	22
4.2.3 Tek büyük kent kuramı.....	22
4.3 Optimal Kent Büyüklüğü.....	23
4.4 Kentsel Büyümenin Sınırlandırılması.....	24
4.5 Kentsel Yapılar.....	25
4.6 Kentsel Alan Kullanımı.....	27
4.6.1 Ortak merkezli çember kuramı (the concentric zones theory)	28
4.6.2 Eksenler kuramı (the axial theory)	29
4.6.3 Dilimler kuramı (the sector theory).....	30

4.6.4 Çok merkezli kent kuramı (multiple nuclei theory)	31
4.7 Sanayi Öncesi, Sanayi Ve Geçiş Dönemi Kentleri.....	32
4.7.1 Sanayi öncesi kent.....	32
4.7.2 Sanayi kenti	33
4.7.3 Geçiş dönemi kentleri.....	34
4.8 Kapital Birikim Süreci Perspektifinde Kentler.....	35
4.9 Küreselleşme Ve Kent.....	37
5. KENT EKONOMİSİ.....	39
5.1 Toplanma Ekonomileri.....	39
5.1.1 İçsel ekonomiler	39
5.1.2 Dışsal ekonomiler.....	40
5.2 Kentsel Ekonomiler.....	41
5.2.1 Kentsel ekonomik birimlerin yerleşme yeri seçimi.....	43
5.2.2 Organize sanayi bölgeleri.....	45
5.2.3 Kentsel trafik.....	46
5.2.4 Kentleşme ve konut.....	50
5.2.5 Rant olgusu.....	55
6. ADANA EKONOMİSİ ÖRNEĞİ.....	60
6.1 Pamuk ve İlk Fabrikalar.....	60
6.2 Cumhuriyet Sonrası (1923-2000) Adana Ekonomisi.....	69
6.3 Günümüz Adana Ekonomisi.....	82
6.4 Adana'nın Mekânsal Gelişimi ve Arazi Kullanımı.....	87

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....100

KAYNAKLAR.....103